

SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TIL O'RGANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Shermamatova Sevinch Shuhrat qizi

O'zbekiston Davlat Jahon tillari universiteti 3- bosqich talabasi

shermamatovasevinch100@gmail.com

Ilmiy rahbar: Jumayeva Umida Abdurahim qizi

Annotatsiya. Ushbu maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining til o'rganish jarayonidagi o'rnini va ahamiyati yoritilgan. Muallif sun'iy intellekt asosidagi vositalarning o'quvchilarga individual yondashuvni ta'minlashi, mustaqil ta'limni rivojlantirishi hamda o'rganish samaradorligini oshirishdagi rolini tahlil qiladi. Shuningdek, maqolada sun'iy intellektning afzalliklari va ayrim kamchiliklari haqida ham fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, til o'rganish, innovatsion texnologiyalar, mustaqil ta'lim, raqamli ta'lim.

Abstract. This article highlights the role and significance of artificial intelligence technologies in the language learning process. The author analyzes how AI-based tools provide personalized approaches for learners, promote independent learning, and enhance learning efficiency. The article also discusses the advantages and some limitations of artificial intelligence.

Keywords: artificial intelligence, language learning, innovative technologies, independent learning

Аннотация: В данной статье освещается роль и значение технологий искусственного интеллекта в процессе изучения языка. Автор анализирует, как инструменты на базе ИИ обеспечивают индивидуальный подход к обучающимся, способствуют развитию самостоятельного обучения и повышают эффективность обучения. Также в статье рассматриваются преимущества и некоторые ограничения искусственного интеллекта.

Ключевые слова: искусственный интеллект, изучение языка, инновационные технологии, самостоятельное обучение, цифровое образование

Kirish. Hozirgi globallashuv sharoitida xorijiy tillarni o'rganish zamon talabi darajasiga ko'tarildi. Chet tilini bilish insonning nafaqat ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi, balki uning kasbiy faoliyatida ham muhim o'rin tutadi. Shu sababli bugungi kunda til o'rganish masalasiga alohida e'tibor qaratilmoqda.

So'nggi yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida ta'lim tizimida ham sezilarli o'zgarishlar yuz bermoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt texnologiyalarining kirib kelishi o'quv jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishga xizmat qilmoqda. Endilikda o'quvchilar turli raqamli platformalar orqali mustaqil ravishda bilim olish imkoniyatiga ega bo'lmoqda.

Sun'iy intellekt asosidagi vositalar o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olib, ularga mos topshiriqlarni taqdim etadi. Bu esa ta'lim samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Shu bois sun'iy intellekt texnologiyalarining til o'rganish jarayonidagi o'rnini o'rganish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Asosiy qism. Sun'iy intellekt va uning imkoniyatlari. Sun'iy intellekt asosidagi dasturlar bugungi kunda til o'rganishda keng qo'llanilmoqda. Bunday texnologiyalar

o'quv jarayonini ancha qulay va samarali qiladi. Eng muhim jihati shundaki, ular har bir foydalanuvchining bilim darajasiga moslashadi. Ya'ni bir xil darsni hamma uchun bir xil tarzda emas, balki har kimga alohida tarzda taqdim etadi.

Masalan, o'quvchi grammatikani yaxshi bilsa, unga ko'proq lug'at yoki gapirish mashqlari beriladi. Agar aksincha bo'lsa, dastur grammatikani ko'proq takrorlatadi. Bu esa vaqtni tejashga va o'rganishni tezlashtirishga yordam beradi. Yana bir qulay tomon — bu interaktivlik. O'quvchi faqat o'qib o'tirmaydi, balki faol qatnashadi. Savollarga javob beradi, testlar ishlaydi, eshitadi va gapiradi. Bu esa tilni amaliy o'rganishga yordam beradi. Sun'iy intellekt asosidagi tizimlar nutqni aniqlash texnologiyasiga ham ega. Bu orqali o'quvchi o'z talaffuzini tekshirishi mumkin. Dastur uning aytgan so'zlarini tahlil qilib, qayerda xato qilganini ko'rsatadi. Bu ayniqsa yangi til o'rganayotganlar uchun juda foydali.

Shuningdek, ayrim platformalarda real suhbatga o'xshash mashqlar ham mavjud. O'quvchi virtual suhbatdosh bilan muloqot qiladi. Bu esa haqiqiy hayotga yaqin muhit yaratadi.

Mustaqil ta'limdagi o'rni. Sun'iy intellekt texnologiyalari mustaqil ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirdi. Oldin o'quvchi ko'proq o'qituvchiga bog'liq bo'lgan bo'lsa, hozir o'zi ham bimalol o'rganishi mumkin.

Masalan, telefon orqali istalgan joyda mashq qilish mumkin: yo'lda, uyda yoki tanaffus paytida. Bu esa vaqtni samarali ishlatishga yordam beradi.

Bundan tashqari, sun'iy intellekt asosidagi ilovalar o'quvchini muntazam shug'ullanishga undaydi. Ular kunlik reja tuzadi, eslatmalar yuboradi va natijalarni ko'rsatib boradi. Natijada o'quvchi o'z ustida doimiy ishlashga odatlanadi.

Mustaqil ta'limda yana bir muhim jihat — bu o'zini nazorat qilish. O'quvchi qaysi darajada ekanini, qayerda xato qilayotganini aniq ko'ra oladi. Bu esa o'z ustida ishlashni osonlashtiradi.

Shu bilan birga, mustaqil o'rganish har doim ham oson emas. Ba'zi o'quvchilar o'zini majburlay olmaydi yoki tez zerikadi. Shuning uchun bunday holatda sun'iy intellekt yordamchi vosita sifatida juda foydali hisoblanadi. Amaliy misollar va kundalik hayotdagi qo'llanilishi

Bugungi kunda ko'plab odamlar sun'iy intellekt asosidagi ilovalar orqali til o'rganmoqda. Masalan, ingliz tilini o'rganayotgan o'quvchi har kuni yangi so'zlar yodlaydi, qisqa testlar ishlaydi va talaffuz mashqlari qiladi.

Ba'zi ilovalarda o'yin elementlari ham mavjud bo'lib, bu o'rganishni yanada qiziqarli qiladi. O'quvchi har bir to'g'ri javob uchun ball oladi, darajadan darajaga o'tadi. Bu esa uni yanada ko'proq shug'ullanishga undaydi.

Shuningdek, tarjima dasturlari ham katta yordam beradi. O'quvchi notanish so'zni darhol tarjima qilib, uning qanday ishlatilishini ko'rishi mumkin. Bu esa lug'at boyligini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Ba'zi odamlar esa sun'iy intellekt yordamida suhbat qilib, gapirish ko'nikmasini rivojlantiradi. Bu ayniqsa chet tilida gapirishdan uyaladiganlar uchun yaxshi imkoniyat hisoblanadi.

An'anaviy ta'lim bilan solishtirish

An'anaviy darslarda o'qituvchi asosiy rolni bajaradi. O'quvchilar esa ko'pincha tinglovchi bo'lib qoladi. Bu esa ba'zan o'quvchilarni passiv holatga olib keladi.

Sun'iy intellekt asosidagi ta'limda esa o'quvchi doimiy faol bo'ladi. U mashq qiladi, javob beradi, xatolarini ko'radi va tuzatadi. Bu esa o'rganishni samaraliroq qiladi.

Lekin shuni unutmaslik kerakki, o'qituvchi o'rnini hech narsa to'liq bosa olmaydi. Chunki inson bilan muloqot qilish, savol berish va tushunmagan joyni izohlab berish juda muhim.

Shu sababli eng yaxshi usul — bu ikkala yondashuvni birlashtirishdir. Ya'ni darsda o'qituvchi bilan ishlash va uyda sun'iy intellekt yordamida mustaqil mashq qilish.

Afzalliklari va kamchiliklari

Sun'iy intellektning asosiy afzalliklari quyidagilar:

- individual yondashuv mavjudligi
- tezkor natija va tahlil
- istalgan vaqtda o'rganish imkoniyati
- o'rganish jarayonining qiziqarli bo'lishi
- Shu bilan birga, ayrim kamchiliklari ham bor:
- texnik vositalarga bog'liqlik
- internet zarurligi
- noto'g'ri ma'lumot chiqishi ehtimoli
- jonli muloqot yetishmasligi

Xulosa. Ba'zi hollarda o'qituvchi faqat texnologiyaga tayanib qolishi mumkin. Bu esa uning real hayotdagi muloqot ko'nikmalariga salbiy ta'sir qilishi mumkin.

Shuning uchun sun'iy intellektni yordamchi vosita sifatida ko'rish kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mahmudov N. Til o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
2. Reinders H. Language Learning and Technology. – London, 2012.
3. Warschauer M. Computer-Assisted Language Learning: An Introduction. – Cambridge, 1996.
4. UNESCO. Artificial Intelligence in Education: Challenges and Opportunities. – Paris, 2019.
5. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi. Raqamli ta'lim konsepsiyasi. – Toshkent, 2022.